

Opublikowane na: Mława (mlawa.pl)

Autor: Krzysztof Napierski

Jak Polska wracała na mapę wolnej Europy

Publikowane od

09.11.2018 15:46:01

O budzeniu się nastrojów niepodległościowych i kształtowaniu struktur władzy samorządowej w Mławie oraz całej Polsce na początku XX stulecia oraz uwarunkowaniach politycznych tych procesów na obszarze ówczesnej Europy mówili prelegenci podczas sesji naukowej z okazji 100. rocznicy odzyskania przez nasz kraj niepodległości. Jej organizatorem było Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Mławskiej.

Zebranych w piątek 9 listopada w sali na piątrze Miejskiego Domu Kultury s?uchaczy wita? prezes Towarzystwa Przyjació? Ziemi M?awskiej dr Przemys?aw Miecznik. Sam te? znalaz? si? w gronie wyg?aszaj?cych referaty prelegentów, zast?puj?c nieobecnego z powodów zdrowotnych dra Leszka Arenta.

Historyk Micha? Nowakowski mówi? o sytuacji w Europie w przededniu wybuchu I wojny ?wiatowej oraz w jej trakcie. Wspomnia? m.in. o dwóch wa?nych paktach reguluj?cych strefy wp?ywów pa?stw europejskich – Trójprzymierzu i Trójporozumieniu – oraz, oczywi?cie, s?yнным zamachu na arcyksi?cia Franciszka Ferdynanda, dokonany w Sarajewie przez Gawri?? Principa, a uwa?anym za pocz?tek I wojny ?wiatowej. Zreferowa? przebieg konfliktu, który – jak przypomnia? – by? wojn? pozycyjn? (przeciwnie wojska trwa?y w okopach ca?ymi miesi?cami i ostrzeliwa?y si?), rozgrywan? na dwóch frontach: zachodnim i wschodnim. Wymieni? najwa?niejsze bitwy wojny, m.in. te pod Tannenbergiem i Gorlicami, i podkre?li? znaczenie wykorzystania po raz pierwszy w walce gazów bojowych. Jak podkre?li?, Polska by?a g?ównym beneficjentem tej wojny, gdy? przegrana wszystkich trzech zaborców otworzy?a naszemu krajowi drog? do niepodleg?o?ci. Znacze?ce dla sprawy polskiej by?y te? takie wydarzenia, jak cho?by akt 5 listopada 1916 r., w którym cesarze Niemiec i Austro-W?gier zapowiadali utworzenie Królestwa Polskiego po zako?czeniu wojny, czy te? or?dzie Thomasa Woodrow Wilsona – s?ynne czterna?cie punktów, których realizacja mia?a zapewni? mi?dzynarodowy ?ad po I wojnie ?wiatowej.

Dzieje M?awy i naszego regionu w tym okresie zreferowa? w zast?pstwie dra Leszka Arenta, dr Przemys?aw Miecznik – prezes TPZM. Mówi? o represjach, z jakimi musieli?my si? zmaga? w czasie I wojny ?wiatowej – m.in. przerwaniu dzia?alno?ci placówek kulturalnych i o?wiatowych – oraz o ludziach próbuj?cych im przeciwdzia?a?, np. Janie Nadziemskim, który wznowi? funkcjonowanie szko?y na Wólce. Wszelkie dzia?ania propolskie by?y w okresie I wojny ?wiatowej bardzo utrudnione – burmistrzem M?awy zosta? wówczas Niemiec, i chocia? radni byli Polakami, samorz?dno?? by?a wr?cz iluzoryczna, gdy? okupant i tak rz?dzi? si? w?asnymi prawami. Jak podkre?li? prelegent, ogromn? rol? w rozbudzaniu uczu? patriotycznych pe?ni? wówczas Ko?ció? katolicki. W M?awie organizowano uroczysto?ci patriotyczne, m.in. 100. rocznicy ?mierci Tadeusza Ko?ciuszki, z której to okazji ks. Ignacy Krajewski zainicjowa? usypanie kopca na Wólce. S?uchacze poznali tak?e interesuj?ce fakty na temat obecnych w naszym mie?cie struktur Polskiej Organizacji Wojskowej, w której szeregach dzia?a? s?ynny dzisiaj Henryk Sokalski.

Dr nauk prawnych i historyk Tomasz Sypniewski skupi? si? na kszt?towaniu struktur administracji pa?stwowej w latach 1918-21. Wymieni? najwa?niejsze wydarzenia istotne dla budowania polskiej pa?stwowo?ci, w tym utworzenie Rady Regencyjnej we wrze?niu 1917 r. i jej manifest do spo?ecze?stwa polskiego (7 X 1918) oraz uformowanie 23 pa?dziernika 1918 r. rz?du Józefa ?wierzyskiego. Z wydarze? spoza terenu stolicy wspomnia? m.in. o powo?aniu Centralnego Komitetu Obywatelskiego, a nast?pnie Naczelnej Rady Ludowej (1916), Rady Narodowej Ksi?stwa Cieszy?skiego (19 X 1918) oraz Polskiej Komisji Likwidacyjnej Galicji i ?l?ska Cieszy?skiego (28 X 1918), a tak?e o jedynym wygranym zrywie niepodleg?o?ciowym o tak du?ej skali – mianowicie powstaniu wielkopolskim na prze?omie lat 1918 i 1919. Nie móg? te? nie wspomnie? o powrocie do Warszawy 10 listopada 1918 r. uwolnionego z twierdzy w Magdeburgu Józefa Pi?sudskiego oraz o Ignacym Paderewskim, który 16 stycznia 1919 r. obj?? stanowisko premiera. Przybli?y? tak?e kilka wa?nych i ciekawych projektów ustawodawczych pierwszych lat wolnej Polski.

Na koniec s?uchacze zostali zaproszeni do dyskusji. Jeden z nich mówi? m.in. o relacjach polsko-ukrai?skich, obronie Lwowa i za?lubinach Polski z morzem, drugiego natomiast ciekawi?y ró?nice mi?dzy obecnymi partiami politycznymi, a tymi dzia?aj?cymi przed stu laty.

Krzysztof Napierski / UMM

Adres źródłowy: <https://mlawa.pl/arttykul/jak-polska-wracala-na-mape-wolnej-europy>